

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

ПОЛОЖЕННЯ

***про підготовку науково-педагогічних
і наукових кадрів ІДГУ***

Розглянуто і рекомендовано до друку вченою радою
Ізмаїльського державного гуманітарного університету

Протокол № 4 від "26" листопада 2015 року

Віддруковано редакційно-видавничим центром ІДГУ
(вул. Рєпіна, 12, м. Ізмаїл, 68600, тел. 5-85-30)

© Ізмаїльський державний гуманітарний університет

© Редакційно-видавничий центр ІДГУ

ЗМІСТ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	4
2. ПРИЙОМ ТА ВІДРАХУВАННЯ	5
3. ПРОВЕДЕННЯ ВСТУПНИХ ІСПИТІВ	7
4. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ	9
5. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ АСПІРАНТА	11
6. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ КАНДИДАТСЬКИХ ІСПИТІВ	12
7. ПРИЙОМ ДО ДОКТОРАНТУРИ	16
8. ЗДОБУВАЧІ	17
9. ДОДАТКИ.....	20
10. ПОЛОЖЕННЯ про педагогічну практику аспірантів.....	23
11. ДОДАТКИ до Положення про педагогічну практику аспірантів.....	27

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор _____
проф. Кічук Я.В.
« ___ » _____ 2015 р.

ПОЛОЖЕННЯ
про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів ІДГУ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Аспірантура і докторантура Ізмаїльського державного гуманітарного університету є формами підготовки науково-педагогічних і наукових кадрів вищої кваліфікації.

1.1. Відділ аспірантури ІДГУ у своїй діяльності керується вимогами законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», Положенням «Про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів» (Постанова Кабінету Міністрів України № 309 від 01.03.1999 р. зі змінами), інших нормативно-інструктивних документів, рішень, наказів Міністерства освіти і науки України (МОН України) з питань підготовки та атестації науково-педагогічних і наукових кадрів, наказів ректора, рішень вченої ради, розпоряджень проректора з науково-педагогічної роботи.

1.2. Відкриття й закриття аспірантури і докторантури у вищих навчальних закладах здійснює МОН України. Пропозиції про відкриття аспірантури або докторантури подаються до МОН України.

До супровідного листа з пропозиціями про відкриття аспірантури або докторантури додається клопотання вищого навчального закладу, в якому наводиться перелік наукових спеціальностей, з яких пропонується відкриття аспірантури або докторантури, склад наукових і науково-педагогічних кадрів із кожної наукової спеціальності та витяг з рішення вченої ради вищого навчального закладу про відкриття аспірантури або докторантури.

У такому ж порядку подається клопотання про розширення переліку наукових спеціальностей в аспірантурі або докторантурі.

1.3. Напрями підготовки кандидатів наук з переліком відповідних спеціальностей за поданням кафедр і рад факультетів (*Додаток В*) розглядаються вченою радою університету та затверджуються ректором ІДГУ з подальшим поданням до МОН України.

1.4. Навчання в аспірантурі відбувається з відривом від виробництва та без відриву від виробництва; навчання в докторантурі – з відривом від виробництва.

1.5. Підготовка в аспірантурі й докторантурі ІДГУ здійснюється:

1) за рахунок коштів:

Державного бюджету України – за державним замовленням для роботи у державному секторі народного господарства;

юридичних та фізичних осіб – на умовах контракту – для роботи у державному й недержавному секторах народного господарства;

2) іноземців та осіб без громадянства на підставі:

міжнародних договорів України;

загальнодержавних програм;

договорів, укладених вищими навчальними закладами, науковими установами з юридичними та фізичними особами.

1.6. Особи, які раніше пройшли повний курс навчання в аспірантурі або докторантурі за державним замовленням, а також відраховані з неї достроково за вчинення протиправних дій або невиконання індивідуального плану, не мають права повторного вступу до аспірантури і докторантури за державним замовленням.

1.7. Термін навчання в аспірантурі з відривом від виробництва – 3 роки, без відриву – 4 роки. Термін навчання в докторантурі – 3 роки. Періоди, коли аспірант не має можливості працювати над дисертацією з поважних причин, передбачених законодавством, не включаються до терміну навчання. Вчена рада ІДГУ оцінює також інші обставини, що унеможливають роботу над дисертацією, й визначає, чи можна рекомендувати продовжити на певний час термін навчання в аспірантурі (проте не більше ніж на рік). Рішення з цього питання приймає ректор.

1.8. Аспірантура і докторантура вважається успішно завершеною за умови виконання аспірантом дисертаційного дослідження, схвалення дисертації кафедрою та подання її на розгляд відповідної спеціалізованої ради.

1.9. Кількість аспірантів, підготовка яких здійснюється за позадержавним замовленням, визначається ректором ІДГУ за поданням кафедр, узгодженим з проректором з науково-педагогічної роботи.

2. ПРИЙОМ ТА ВІДРАХУВАННЯ

2.1. Прийом до аспірантури/докторантури ІДГУ проводиться за конкурсом. Не пізніше, ніж за 3 місяці до початку навчання у засобах масової інформації публікується оголошення про прийом на вакантні місця із зазначенням наукових спеціальностей, термінів та умов прийому, переліку документів, необхідних до подання.

2.2. До аспірантури ІДГУ приймаються громадяни України, особи без громадянства, які мають вищу освіту і кваліфікацію спеціаліста, магістра, володіють державною мовою.

Громадяни інших держав можуть бути зараховані до аспірантури на підставі угод, укладених з ІДГУ, або відповідно до міждержавних і міжурядових угод. Умови вступу до аспірантури іноземних громадян регулюються Правилами прийому та навчання іноземних громадян в ІДГУ.

2.3. Вступники до аспірантури подають на ім'я ректора ІДГУ:

- 1) заяву;
- 2) особовий листок з обліку кадрів із фотографією;
- 3) автобіографію;
- 4) копію диплома про закінчення вищого навчального закладу із зазначенням одержаної кваліфікації спеціаліста або магістра; особи, які здобули відповідну освіту за кордоном, подають копію нострифікованого диплома;
- 5) список опублікованих наукових праць. Вступники, які їх не мають, подають науковий реферат з обраної наукової спеціальності;
- 6) характеристику-рекомендацію до аспірантури з місця навчання або роботи;
- 7) посвідчення про складання кандидатських іспитів (при наявності);
- 8) довідку з місця роботи із зазначенням розміру посадового окладу;
- 9) копію довідки про присвоєння ідентифікаційного номера;
- 10) паспорт і диплом про вищу освіту подаються вступником особисто.

При вступі до докторантури, крім того, подаються:

- 1) розгорнутий план дисертації на здобуття наукового ступеня доктора наук (далі – докторська дисертація);
- 2) копія диплома про присудження наукового ступеня кандидата наук (у разі здобуття відповідної освіти за кордоном – копія нострифікованого диплома).

Диплом про присудження наукового ступеня кандидата наук подається вступником особисто.

2.4. Для організації іспитів та зарахування до аспірантури створюється атестаційна комісія під головуванням ректора. До її складу можуть входити проректори, провідні вчені університету, декани, завідувачі кафедр, а також передбачувані наукові керівники аспірантів.

Особовий склад комісії визначається наказом ректора не пізніше, як за 10 днів до початку вступних іспитів до аспірантури. Комісія виносить рішення про допуск до складання вступних іспитів до аспірантури за результатами співбесіди, розгляду реферату та поданих наукових праць з урахуванням письмового висновку передбачуваного наукового керівника. Комісія може відмовити вступнику в допуску до вступних іспитів у зв'язку з

неподанням усіх або окремих документів, вказаних у п.2.3. цього Положення, або поданням їх після встановленого терміну.

2.5. Наказом ректора ІДГУ, з числа кваліфікованих спеціалістів університету (докторів і кандидатів наук), створюються предметні комісії зі спеціальності, з якої вступає кандидат до аспірантури. Кількість членів приймальної комісії становить від 3 до 5 осіб з кожної спеціальності.

До складу предметної комісії з іноземної мови можуть входити кандидати наук, доценти й висококваліфіковані викладачі, що не мають наукового ступеня і вченого звання (Пункт 37 зі змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 254 (254-2010-п) від 02.03.2010, № 642 (642-2010-п) від 28.07.2010).

2.6. Вступники, які на час вступу до аспірантури склали всі або декілька кандидатських іспитів, звільняються від відповідних вступних іспитів до аспірантури та їм зараховуються оцінки кандидатських іспитів.

3. ПРОВЕДЕННЯ ВСТУПНИХ ІСПИТІВ

Прийом вступних іспитів до аспірантури ІДГУ здійснюється відповідно до вимог чинного законодавства, нормативних документів МОН України. Головна мета вступного іспиту (співбесіди) – це виявлення знань та умінь застосовувати їх у науковому дослідженні.

3.1. Вступники до аспірантури складають іспити з:

- спеціальності;
- філософії;
- однієї з іноземних мов (англійська, німецька, французька) в обсязі навчальних програм для вищих навчальних закладів IV рівня акредитації.

Іспит з іншої іноземної мови складається за рішенням вченої ради ІДГУ в разі, коли знання цієї мови необхідне для роботи над дисертацією.

Результати вступних іспитів до аспірантури дійсні впродовж календарного року.

3.2. Складання вступного іспиту передбачає попереднє написання та подання реферату (статей) за обраною темою, як правило, пов'язаною з профілем наукових інтересів вступника. На реферат слід подати письмову рецензію передбачуваного наукового керівника. Вимоги до змісту та оформленню реферату (*Додаток Б*).

Вступники подають реферат до відділу аспірантури разом із документами для вступу до аспірантури.

3.3. Особам, які допущені до вступних іспитів до аспірантури (з відривом і без відриву від виробництва), для підготовки та складання

вступних іспитів надають раз на рік додаткову оплачувану відпустку за основним місцем праці (з розрахунку 10 днів на кожний вступний іспит) (п. 38 «Положення про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів», затвердженого постановою КМУ від 01.03.99 №309 зі змінами). Право на додаткову оплачувану відпустку надається на підставі сповіщення приймальної комісії вищого навчального закладу, наукової установи про допуск до складання вступних іспитів.

Особи, які склали всі кандидатські іспити, правом на додаткову відпустку для складання вступних іспитів до аспірантури за місцем роботи не користуються.

3.4. На підставі результатів конкурсних іспитів приймальна комісія виносить рішення щодо кожного вступника. При рівності конкурсних балів переважне право при зарахуванні мають особи:

- рекомендовані до вступу до аспірантури вченою радою ІДГУ або вченою радою іншого вищого навчального закладу;
- рекомендовані кафедрою, радою факультету ІДГУ;
- мають публікації у фахових та інших виданнях;
- повністю або частково склали кандидатські іспити;
- є переможцями чи призерами Всеукраїнських олімпіад та Всеукраїнських конкурсів студентських науково-дослідних робіт;
- мають затверджену тему кандидатської дисертації.

3.5. Зарахування до аспірантури проводиться наказом ректора ІДГУ. Рішення про прийом до аспірантури або відмова в прийомі повідомляється вступникові у п'ятиденний термін після прийняття рішення приймальною комісією.

3.6. Кожному аспіранту одночасно з його зарахуванням відповідним наказом ректора ІДГУ призначається науковий керівник, як правило, доктор наук або за рішенням вченої ради, як виняток, кандидат наук.

Кількість аспірантів, прикріплених до наукового керівника – доктора наук, не повинна перевищувати 5 осіб одночасно (разом із докторантами), а для наукового керівника – кандидата наук – 3 особи, включаючи аспірантів та докторантів, підготовка яких здійснюється за позадержавним замовленням.

3.7. Після закінчення прийому до аспірантури та докторантури ректор ІДГУ зобов'язаний у п'ятиденний термін подати до МОН України звіт про виконання плану прийому до аспірантури і докторантури за рахунок державного замовлення.

4. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

4.1. Кожному аспірантові ухвалою вченої ради університету та наказом ректора ІДГУ призначається науковий керівник, як правило, доктор наук або за рішенням вченої ради, як виняток, кандидат наук.

Науковий керівник консулює аспіранта з наукової проблематики, контролює виконання ним затвердженого індивідуального плану та несе відповідальність за якісне виконання дисертаційної роботи.

Оплата праці наукових керівників здійснюється з розрахунку 50 годин на рік на одного аспіранта.

4.2. Тема дисертації, індивідуальний план роботи аспіранта після обговорення на відповідній кафедрі затверджується ухвалою вченої ради ІДГУ не пізніше **тримісячного терміну після** зарахування вступника до аспірантури.

4.3. Аспірант працює за індивідуальним планом, **звітує про його виконання на засіданнях кафедри, ради факультету не менше ніж двічі на рік і щорічно** атестується науковим керівником, деканом, атестаційною комісією. Критерії атестації аспірантів *див. Додаток А*.

За результатами річної атестації відповідним наказом ректора ІДГУ аспірант переводиться на наступний рік навчання або відраховується з аспірантури.

4.4. Для проведення наукових досліджень за обраною темою аспіранти можуть бути відряджені до наукових центрів, провідних вищих навчальних закладів України.

4.5. Особам, зарахованим за державним замовленням до аспірантури з відривом від виробництва або докторантури, стипендія призначається з дня їх зарахування.

Аспірантам і докторантам можуть бути призначені в установленому порядку іменні стипендії, засновані на честь видатних діячів науки, культури, освіти, громадських діячів, а також засновані Президентом України, Кабінетом Міністрів України, а також державними й недержавними органами, підприємствами, установами й організаціями.

4.6. Керівники організацій зобов'язані звільнити з роботи осіб, зарахованих до аспірантури з відривом від виробництва, в необхідний для навчання термін. Підставою для звільнення з роботи є копія наказу про зарахування особи до аспірантури.

4.7. Взаємозобов'язання аспіранта або докторанта, підготовка яких здійснюється за державним замовленням, та вищого навчального закладу,

наукової установи визначаються в типовій угоді, якою передбачається своєчасне закінчення роботи над дисертацією, забезпечення відповідних умов праці тощо та відповідальність сторін у разі невиконання умов типової угоди.

Підготовка аспірантів або докторантів понад державне замовлення здійснюється на підставі контрактів, укладених між ІДГУ та вступниками до аспірантури або докторантури (установами, організаціями та підприємствами, що направили їх на навчання), якими передбачається повне відшкодування витрат на їх підготовку.

4.8. Переведення аспірантів або докторантів до іншого вищого навчального закладу, наукової установи, а також на іншу форму навчання здійснюється керівниками вищих навчальних закладів, наукових установ.

4.9. Аспірант або докторант може бути відрахований з аспірантури або докторантури за грубе порушення правил внутрішнього розпорядку університету, вчинення протиправних дій, а також за невиконання індивідуального плану роботи без поважних причин.

Рішення про відрахування аспіранта або докторанта приймає вчена рада ІДГУ. На підставі рішення вченої ради аспірант або докторант відраховується з аспірантури або докторантури наказом ректора ІДГУ.

Аспірант або докторант, який був зарахований до аспірантури або докторантури за державним замовленням і відрахований через зазначені причини, **відшкодовує вартість навчання** згідно із законодавством України.

4.10. Аспірантам, які навчаються без відриву від виробництва та успішно виконують індивідуальний план роботи, за місцем роботи надається додаткова оплачувана щорічна відпустка тривалістю 30 календарних днів для складання кандидатських іспитів і виконання роботи над дисертацією та, за їх бажанням, протягом чотирьох років навчання – один вільний від роботи день на тиждень з оплатою його в розмірі 50 відсотків середньої заробітної плати працівника. До щорічної відпустки не включається час проїзду від місця роботи аспіранта до місця знаходження вищого навчального закладу і назад. Витрати на проїзд несе аспірант.

4.11. Аспірант або докторант, який успішно захистив дисертацію до закінчення терміну навчання в аспірантурі або перебування в докторантурі, вважається таким, що повністю виконав індивідуальний план роботи, і відраховується з аспірантури або докторантури з дня захисту дисертації.

4.12. Вчена рада ІДГУ зобов'язана не менш як один раз на рік розглядати питання щодо підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів, переглядати склад наукових керівників, консультантів та усувати від

наукового керівництва або наукового консультування осіб, які не забезпечують своєчасної та якісної підготовки аспірантів або докторантів.

5. ПРАВА ТА ОBOB'ЯЗКИ АСПІРАНТА І ДОКТОРАНТА

5.1. Аспірант і докторант має право:

- користуватися навчально-виробничою, науковою, культурно-спортивною, оздоровчою базою ІДГУ;
- отримувати всі види наукової інформації та наукове консультування;
- брати участь у науковій діяльності кафедри та університету;
- переривати навчання в аспірантурі з поважних причин із подальшим поновленням;
- отримувати державну стипендію встановленого розміру;
- отримувати призначення в установленому порядку іменних стипендій та ін.;
- обирати й бути обраним в органи самоврядування ІДГУ;
- на безпечні та нешкідливі умови праці;
- на забезпечення впорядкованим житлом на термін навчання у випадку, якщо аспірант іногородній, та за умови оплати вартості користування житлом самим аспірантом;
- користуватися щорічно канікулами тривалістю два місяці;
- на роботу за сумісництвом у відповідності до чинного законодавства.

5.2. Аспірант і докторант за час навчання зобов'язаний:

- дотримуватися вимог законодавства, моральних, етичних норм поведінки;
- оволодіти знаннями, практичними навичками, професійною майстерністю, підвищувати загальний культурний рівень;
- опанувати методологію проведення наукових досліджень;
- виконати індивідуальний план роботи над дисертацією, який передбачає складання кандидатських іспитів зі спеціальності, іноземної мови та філософії, а в разі необхідності – додаткового іспиту, визначеного рішенням спеціалізованої вченої ради закладу (установи), де передбачається захист дисертації;
- скласти заліки та іспити з дисциплін, визначених рішенням вченої ради університету з урахуванням профілю підготовки;
- виконати програму педагогічної практики аспіранта;
- звітувати про хід виконання дисертаційних досліджень на засіданнях кафедри, раді факультету, атестаційної комісії;
- завершити роботу над дисертацією й подати її до захисту до остаточного закінчення терміну навчання в аспірантурі;
- дотримуватися Статуту ІДГУ, цього Положення і Правил внутрішнього розпорядку ІДГУ.

5.3. Суперечки, що можуть виникати між аспірантами й ІДГУ, вирішуються відповідно до Статуту ІДГУ та чинного законодавства.

5.4. Аспіранти та докторанти, які закінчили навчання в аспірантурі ІДГУ з відривом від виробництва за державним замовленням, працевлаштовуються згідно з типовою угодою, а аспіранти, які закінчили навчання в аспірантурі за позадержавним замовленням, – згідно з контрактом.

Термін навчання в аспірантурі й перебування в докторантурі включається до науково-педагогічного стажу.

6. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ КАНДИДАТСЬКИХ ІСПИТІВ

6.1. Кандидатські іспити є складовою частиною атестації науково-педагогічних і наукових кадрів. Кандидатські іспити проводяться з метою встановлення глибини професійних знань, наукового й культурного кругозору здобувача наукового ступеня кандидата наук, підготовленості його до самостійної науково-дослідної діяльності. Складання кандидатських іспитів здобувачами є обов'язковим для присудження їм наукового ступеня кандидата наук. Кандидатські іспити складаються з іноземної мови, філософії та спеціальності.

6.2. Аспірант або здобувач, який має вищу освіту зі спеціальності, що не відповідає галузі науки, з якої підготовлено дисертацію, на підставі рішення відповідної спеціалізованої вченої ради складає додатковий кандидатський іспит із наукової спеціальності відповідної галузі науки за переліком спеціальностей наукових працівників. Перелік додаткових кандидатських іспитів та їх кількість визначає спеціалізована вчена рада за програмами, затвердженими Міністерством освіти і науки України.

6.3. Прийом кандидатських іспитів у аспірантів, підготовка яких здійснюється за державним замовленням, та співробітників університету безкоштовний. Аспіранти, підготовка яких здійснюється за позадержавним замовленням, і здобувачі інших установ складають кандидатські іспити **на комерційній основі**.

6.4. Допуск здобувачів до складання кандидатських іспитів здійснюється за наказом ректора ІДГУ не пізніше, ніж за місяць до його проведення.

У разі подання здобувачем до спеціалізованої вченої ради дисертації до захисту, кандидатський іспит може бути прийнятий поза сесією.

У разі неявки здобувача на іспит із поважних причин, він може бути допущений до складання кандидатського іспиту протягом поточної сесії.

6.5. Кандидатські іспити приймаються двічі на рік у формі сесій:

Періоди сесії	Прийом документів	Проведення кандидатських іспитів
Весняна	з «01» по «25» травня	з «01» по «30» червня
Осінь	з «01» по «25» жовтня	з «01» по «30» листопада

6.6. Документи для складання кандидатських іспитів:

1. Заява на ім'я ректора.
2. Витяг з рішення вченої ради університету або іншого ВНЗ про затвердження теми (для складання іспиту зі спеціальності).
3. Особовий листок з обліку кадрів (завірений).
4. Копія диплома, додатку до диплома (завірена).
5. Для здобувачів, які не є працівниками університету, та аспірантів, які навчаються на комерційних засадах, квитанцію про оплату кандидатських іспитів.
6. Реферат (з іноземної мови; філософії; спеціальності).
7. Паспорт і диплом про закінчення ВНЗ подаються здобувачем особисто.

6.7. Комісії з прийому кандидатських іспитів із кожної дисципліни призначаються ректором ІДГУ у складі голови комісії (ректора, проректора, декана факультету) і не менше двох членів із числа кваліфікованих спеціалістів – докторів і кандидатів наук.

6.8. Кандидатські іспити за рішенням приймальної комісії проводяться з використанням екзаменаційних білетів. Для підготовки до відповіді використовуються екзаменаційні листки, що зберігаються після іспиту протягом року.

На кожного здобувача заповнюється протокол кандидатського іспиту, до якого вносяться прізвища членів комісії, присутніх на іспитах, з обов'язковим зазначенням їх наукового ступеня, вченого звання і посади. Протоколи засідання комісій з прийому кандидатських іспитів зберігаються за місцем складання кандидатських іспитів протягом десяти років.

6.9. Допуск здобувачів до складання кандидатських іспитів здійснюється за наказом ректора ІДГУ. В наказі додатково повідомляється про час і місце проведення кандидатського іспиту. У разі неявки здобувача на іспит з поважних причин він може бути допущений ректором ІДГУ до складання кандидатського іспиту протягом поточної сесії.

6.10. На кандидатських іспитах можуть бути присутні члени відповідної спеціалізованої вченої ради університету, ректор, проректори, представники МОН України, Вищої атестаційної комісії, Національної

академії наук, міністерств, інших органів, до сфери управління яких належать вищі навчальні заклади.

6.11. Рівень знань здобувача оцінюється за чотирибальною системою: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно». Загальна оцінка виводиться на підставі результатів іспиту та оцінки за реферат.

6.12. Після складання кожного кандидатського іспиту видається посвідчення встановленої форми. За місцем складання останнього кандидатського іспиту ці посвідчення замінюються на єдине посвідчення.

6.13. Кандидатський іспит зі спеціальності.

- Кандидатські іспити проводяться з метою встановлення глибини професійних знань, наукового і культурного кругозору аспіранта та здобувача наукового ступеня кандидата наук.

- Кандидатський іспит зі спеціальності складається за умови затвердженої вченою радою теми дисертації.

- Кандидатські іспити зі спеціальності приймаються за програмами, що складаються з двох частин: типової програми, затвердженої Міністерством освіти і науки України, і додаткової програми, що розробляється відповідною кафедрою та затверджується вченою радою факультету.

- Додаткова програма кандидатського іспиту зі спеціальності повинна включати нові розділи відповідної наукової спеціальності та питання (не менше десяти), пов'язані з напрямом досліджень здобувача, а також враховувати останні досягнення у відповідній галузі науки і найновішу наукову літературу.

- До складу комісії з прийому кандидатського іспиту зі спеціальності повинно входити не менше трьох фахівців, два з яких мають бути докторами наук, третій – кандидатом наук із цієї спеціальності.

- Для складання кандидатського іспиту зі спеціальності необхідно отримати допуск. Допуск надається головою комісії при умові надання до розгляду одного з розділів дисертації або копій наукових праць (не менше трьох), що опубліковані в наукових фахових виданнях України зі спеціальності: титульна сторінка, зміст видання, текст публікації.

6.14. Кандидатський іспит з філософії.

- Кандидатські іспити з філософії складаються у вищих навчальних закладах третього або четвертого рівнів акредитації, які мають самостійні кафедри філософії або суспільних наук (за наявності в штаті не менше одного доктора філософських наук)

- Кандидатські іспити з філософії приймаються за типовими програмами, затвердженими МОН України.

- До складу комісії з прийому кандидатського іспиту з філософії повинно входити не менше двох фахівців, один з яких має бути доктором філософських наук, а другий – кандидатом філософських наук.

- Для складання кандидатського іспиту з філософії необхідно отримати допуск. Допуск надається після закінчення курсів з філософії та оформлення реферату (15-25 сторінок), що торкається філософських проблем обраного здобувачем наукового дослідження. Реферат виконується українською мовою. Як правило, структура реферату передбачає «Вступ», «Основну частину», «Висновок», «Список використаної літератури», який може складатись за варіантами: алфавітним, тематичним або порядком посилань у тексті. Теми рефератів розробляються кафедрою і знаходяться у відділі аспірантури. Реферат здається до відділу аспірантури за два місяці до кандидатського іспиту. Допуск засвідчується підписом голови приймальної комісії на рефераті.

6.15. Кандидатський іспит з іноземної мови.

- Кандидатські іспити з іноземної мови приймаються за типовими програмами, затвердженими МОН України.

- До складу комісії з прийому кандидатського іспиту з іноземної мови повинно входити не менше двох викладачів кафедри іноземних мов, а також викладач спеціальної кафедри, який має науковий ступінь зі спеціальності здобувача наукового ступеня кандидата наук і вільно володіє відповідною іноземною мовою.

- Для складання кандидатського іспиту з іноземної мови необхідно отримати допуск. До складання кандидатського іспиту допускаються аспіранти та здобувачі, що мають відповідний рівень підготовки, склали заліковий тест на кафедрі іноземної мови та підготували реферат з проблеми наукового дослідження. Реферат складається з україномовного огляду (до 15 сторінок) наукових робіт, прочитаних іноземною мовою; словника (100 термінів даної галузі наук); повідомлення про наукове дослідження, викладеного іноземною мовою (не менше 2 сторінок).

- Структура вимог до рівня підготовки аспіранта чи здобувача й визначає структуру кандидатського іспиту з іноземної мови. Зокрема, вона передбачає такі складові:

1. Читання й письмовий переклад зі словником рідною мовою оригінального тексту з фаху. Обсяг – 2 000 друкованих знаків. Час виконання – 45 хвилин.
2. Письмове анотування іноземною мовою (500 друкованих знаків) україномовного тексту загальнонаукового характеру обсягом 4000-4500 друкованих знаків. Час виконання – 40 хвилин. Допускається використання словника.
3. Текст із граматики, лексики, читання (1 година).
4. Співбесіда іноземною мовою з питань наукового дослідження й фаху.

7. ПРИЙОМ ДО ДОКТОРАНТУРИ

7.1. До докторантури приймаються особи, які мають науковий ступінь кандидата наук, наукові здобутки й опубліковані праці з обраної наукової спеціальності та які в змозі на високому науковому рівні проводити фундаментальні, пошукові і прикладні наукові дослідження.

Термін перебування в докторантурі на загальних умовах не перевищує трьох років.

7.2. Кафедра в **місячний термін** із часу отримання документів заслуховує наукові доповіді вступників до докторантури, розглядає розгорнуті плани роботи над дисертацією й шляхом таємного або відкритого голосування визначає можливість рекомендації кожної особи до докторантури.

Вчена рада вищого навчального закладу в **місячний термін розглядає** висновки кафедри, факультету щодо вступника і приймає рішення про його зарахування до докторантури.

Рішення вченої ради затверджується й оформляється наказом керівника вищого навчального закладу.

7.3. Для надання допомоги докторанту в написанні дисертації за місцем його підготовки може призначатися з числа висококваліфікованих науково-педагогічних і наукових кадрів – докторів наук – науковий консультант, який несе особисту відповідальність за якісне і своєчасне виконання докторантом дисертації. Науковими консультантами можуть призначатися також провідні вчені – доктори наук сторонніх організацій.

Кількість докторантів, прикріплених до одного наукового консультанта, визначається за його згодою керівником вищого навчального закладу, наукової установи й не повинна перевищувати 3 осіб одночасно, включаючи докторантів, підготовка яких здійснюється за позадержавним замовленням.

На здійснення наукового консультування відводиться щороку 50 академічних годин на одного докторанта.

7.4. Щороку докторанти подають до вченої ради вищого навчального закладу, наукової установи після попереднього обговорення на кафедрі звіт про виконання індивідуального плану роботи, за результатами якого проводиться їх атестація і приймається рішення про подальше перебування в докторантурі. Результати атестації затверджуються керівником вищого навчального закладу.

7.5. Докторант може бути відрахованим з докторантури за грубе порушення правил внутрішнього розпорядку університету, за вчинення

протиправних дій, а також за невиконання індивідуального плану роботи без поважних причин.

Особи, які раніше пройшли повний курс підготовки в докторантурі, а також відраховані з неї, права на повторний вступ до докторантури не мають.

8. ЗДОБУВАЧІ

(наукового ступеня кандидата наук, які працюють над дисертаціями поза аспірантурою)

8.1. Самостійна робота над дисертацією на здобуття наукового ступеня кандидата наук є однією з форм підготовки науково-педагогічних і наукових кадрів. Здобувачами наукового ступеня кандидата наук, які працюють над дисертаціями поза аспірантурою (далі – здобувачі), можуть бути особи, які мають вищу освіту і кваліфікацію спеціаліста або магістра. Іноземці та особи без громадянства можуть бути здобувачами на підставі: міжнародних договорів України; загальнодержавних програм; договорів, укладених університетом з юридичними та фізичними особами.

Здобувачі прикріплюються до вищих навчальних закладів, наукових установ, що мають аспірантуру з відповідних спеціальностей, з метою підготовки й захисту кандидатської дисертації, а також для поглибленого теоретичного вивчення спеціальних дисциплін, вивчення іноземної мови та філософії, складання кандидатських іспитів **на термін до 5 років**.

8.2. Особи, які раніше пройшли повний курс навчання в аспірантурі за державним замовленням, правом прикріплення до вищих навчальних закладів, наукових установ як здобувачі не користуються.

Особи, які повністю використали термін прикріплення як здобувачі, правом повторного прикріплення не користуються.

8.3. Для прикріплення до ІДГУ з метою написання кандидатської дисертації здобувач подає на ім'я ректора заяву, до якої додається:

- заява, підписана науковим керівником;
- особовий листок з обліку кадрів;
- список опублікованих наукових праць і винаходів. Здобувачі, які їх не мають, подають науковий реферат з обраної наукової спеціальності;
- копія диплома про вищу освіту і кваліфікацію спеціаліста або магістра;
- посвідчення про складання кандидатських іспитів (при наявності);
- паспорт подається здобувачем особисто.

Для прикріплення до ІДГУ з метою складання кандидатських іспитів здобувач подає на ім'я ректора лише заяву та довідку (або витяг із рішення

вченої ради) університету, наукової установи, де виконується дисертаційна робота.

8.4. Ректор ІДГУ на підставі письмового висновку передбачуваного наукового керівника за результатами співбесіди із здобувачем та висновків відповідної кафедри видає наказ про прикріплення здобувача і призначення наукового керівника.

Науковими керівниками здобувачів призначаються, як правило, доктори наук або за рішенням вченої ради університету, як виняток, кандидати наук.

Кількість здобувачів, прикріплених до одного наукового керівника, не повинна перевищувати 5 осіб одночасно, включаючи аспірантів і докторантів.

У разі прикріплення здобувача тільки для складання кандидатських іспитів науковий керівник не призначається.

8.5. Здобувачі **протягом місяця** після прикріплення до вищого навчального закладу, наукової установи подають на кафедру на затвердження погоджений з науковим керівником індивідуальний план роботи. Теми дисертацій здобувачів після погодження на кафедрі затверджуються вченою радою ІДГУ.

Здобувачі працюють над дисертаціями за індивідуальними планами роботи, щорічно звітують на засіданні кафедри, відділу, лабораторії та атестуються науковими керівниками.

Організацію, облік і контроль за роботою здобувачів над дисертацією здійснює науковий відділ ІДГУ.

8.6. Здобувачі, які не виконують індивідуального плану роботи без поважних причин, на підставі висновків атестації наукового керівника і висновків кафедри підлягають відрахуванню.

8.7. Відповідно до індивідуального плану роботи здобувачі користуються необхідним обладнанням, лабораторіями, бібліотеками тощо за місцем прикріплення.

Здобувачі складають за місцем прикріплення кандидатські іспити з наукової спеціальності, іноземної мови та філософії, а також за рішенням вченої ради вищого навчального закладу, наукової установи інші іспити та заліки з урахуванням профілю підготовки.

8.8. Здобувачі, які склали кандидатські іспити й виконали індивідуальний план роботи, допускаються до захисту дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук.

На здійснення наукового керівництва щороку відводиться 25 академічних годин на одного здобувача.

Здобувачу, який успішно поєднує виробничу або педагогічну діяльність із науковою роботою, може надаватися творча відпустка згідно із законодавством України.

8.9. Для надання допомоги здобувачам, які навчаються за спеціальними курсами й готуються до складання кандидатських іспитів, а також спеціалістам, які вступають до аспірантури при вищих навчальних закладах, наукових установах, можуть створюватися групи підготовки із залученням до проведення занять у них науково-педагогічних і наукових працівників.

Витрати, пов'язані з функціонуванням груп підготовки для здобувачів сторонніх організацій, проводяться за рахунок коштів здобувачів або організацій, де вони працюють.

КРИТЕРІЇ АТЕСТАЦІЇ АСПІРАНТІВ ІДГУ

I рік навчання

1. Визначити і обґрунтувати актуальність теми дисертаційного дослідження.
2. Затвердити індивідуальний план аспіранта.
3. Затвердити тему дисертаційного дослідження (радою університету, координаційною радою).
4. Скласти перспективний розгорнутий план підготовки до захисту дисертації (на 3 – 4 роки).
5. Визначити матеріальну і джерельну базу наукового дослідження (бібліотеки, архіви).
6. Оволодіти практичними навичками дослідження.
7. Скласти один з кандидатських іспитів (іноземна мова або філософія)
8. Виконати план педагогічної практики аспіранта.
9. Двічі на рік звітувати на засіданні кафедри (ради факультету) про хід виконання індивідуального плану аспіранта (витяг з протоколу засідання кафедри, ради факультету).

II рік навчання

1. Обговорити на кафедрі та затвердити виконання індивідуального плану роботи аспіранта на наступний рік навчання.
2. Подати друковані праці, що вийшли протягом терміну навчання (ксерокопії та електронні версії).
3. Подати матеріали, що засвідчують експеримент дослідження.
4. Опанувати методологією наукового дослідження.
5. Подати 2/3 виконаної дисертаційної роботи.
6. Виконати план педагогічної практики аспіранта.

III рік навчання

1. Виконати індивідуальний план роботи над дисертацією, який передбачає складання кандидатських іспитів з іноземної мови, філософії та спеціальності, у разі необхідності, додаткового іспиту, визначеного рішенням спеціалізованої вченої ради того закладу, де передбачається захист дисертації.
2. Виконати педагогічну практику аспіранта.
3. Представити до наукового відділу наукові та науково-методичні праці (за наявності), які опубліковані в наукових фахових виданнях та збірниках.
4. Подати на обговорення кафедри варіант дисертаційного дослідження (протокол засідання та рекомендації).
5. Визначити термін подачі дисертації до спеціалізованої вченої ради, де передбачається захист дисертації.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ РЕФЕРАТУ

- 1). Відредагувати та відформатувати текст реферату з такими параметрами основного тексту: стиль *Обычный*, шрифт Times New Roman, 14pt, вирівнювання по ширині, міжрядковий інтервал – 1,5, відступ першого рядка абзацу – 1 см;
- 2). Розділити реферат на розділи та підрозділи використовуючи заголовки двох чи трьох рівнів;
- 3). Структура реферату має бути такою:
Титульна сторінка (окремий аркуш)
Зміст реферату (на окремому аркуші)
Вступ (з нового аркушу, обсяг – 1-3 стор.)
Розділ 1. <Назва> (3 нового аркушу)
1.1 <Назва>
1.2 <Назва>
...
Висновок до розділу 1
Розділ 2. <Назва> (3 нового аркушу)
2.1<Назва>
2.2<Назва>
...
Висновок до розділу 2
Загальні висновки
Список використаних джерел (3 нового аркушу)
Глосарій основних термінів (3 нового аркушу, створений як предметний покажчик)
- 4). У тексті реферату можуть бути малюнки, таблиці, графіки;
- 5). Враховуючи нумерацію розділів розмістити у тексті під малюнками їх назву з використанням відповідних кодів полів, наприклад, у вигляді (мал. 2.1. «назва»), а в тексті також розмістити перехресні посилання на назви малюнків, наприклад, у вигляді – (див. мал. 2.1) або (мал. 2.1);
- 6). Враховуючи нумерацію розділів розмістити у тексті справа зверху над таблицями їх назви з використанням відповідних кодів полів, наприклад, у вигляді Таблиця 1.1., а в тексті вставте перехресні посилання на назви таблиці, наприклад у вигляді – (див. табл. 1.1) або (табл. 1.1);
- 7). Розмістити у тексті посилання на номери джерел у списку використаних джерел інформації у вигляді, наприклад, [5, с. 20];
- 8). У кінці документа на окремій сторінці створити глосарій (тлумачний словник ключових термінів реферату) з використанням засобу створення предметного покажчика в одну колонку;

- 9). Створити зміст реферату, ілюстрацій (малюнків), таблиць на початку тексту на окремій сторінці з використанням засобів текстового процесора Word;
- 10). Створити титульну сторінку на початку тексту реферату на окремій сторінці з використанням засобів текстового процесора Word;
- 11). Пронумерувати сторінки. Титульна сторінка не нумерується;
- 12). Зберегти створений документ в особистій папці на магнітному носії інформації;

Додаток В

ЗАМОВЛЕННЯ МІСЦЬ В АСПІРАНТУРУ (ДОКТОРАНТУРУ)

Ректору ІДГУ
проф. Кічуку Я.В.
завідувача кафедри

СЛУЖБОВА ЗАПИСКА

про замовлення місць в аспірантуру (докторантуру)

Прошу замовити ____ (вказати кількість) місць в аспірантуру (докторантуру) на 2016 рік:

Прізвище, ім'я, по батькові	Рік народ- ження здобувача	Посада, стаж роботи за спеціальністю в школі, ВНЗ (науковий ступінь, вчене звання - для докторантури)	Дані про складання кандидатських іспитів	Кількість публікацій	Заклад, де планує навчатися (повна назва закладу)	Шифр та назва наукової спеціальності	Форма навчання (з відривом від виробництва; без відриву від виробництва)
1	2	3	4	5	6	7	8

Працевлаштування після закінчення аспірантури (докторантури) гарантуємо.

Завідувач кафедри

(підпис)

_____ П.І.Б. _____

Дата

ПОЛОЖЕННЯ

про педагогічну практику аспірантів

Ізмаїльського державного гуманітарного університету

1. Загальні положення

1.1. Положення про педагогічну практику аспірантів (далі – Положення) Ізмаїльського державного гуманітарного університету (далі – Університет) регламентує порядок і форми проходження педагогічної практики аспірантами, що навчаються з відривом і без відриву від виробництва.

1.2. Педагогічна практика в системі навчання в аспірантурі є компонентом практичної професійної підготовки до науково-педагогічної діяльності у вищому навчальному закладі й спрямована на набуття навичок здійснення навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі й формування вмінь викладацької діяльності, зокрема, викладання спеціальних дисциплін, організації навчальної діяльності студентів, науково-методичної роботи.

1.3. Це Положення розроблено відповідно до Положення про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 1 березня 1999 р. № 309, згідно з яким педагогічна практика аспіранта розглядається як один із компонентів програми підготовки науково-педагогічних та наукових кадрів вищої кваліфікації.

1.4. Педагогічну практику організує кафедра, на якій навчається аспірант.

2. Завдання педагогічної практики аспіранта

2.1. Під час відвідування занять провідних викладачів кафедри аспіранти мають ознайомитися з різними способами структурування й подання навчального матеріалу, активізації навчальної діяльності студентів, особливостями професійної риторики, з різними методами та прийомами викладацької діяльності у вищому навчальному закладі.

2.2. У процесі проходження педагогічної практики аспіранти повинні оволодіти основами науково-методичної та навчально-методичної роботи: навичками структурування та психологічно обґрунтованого перетворення наукових знань у навчальний матеріал, систематизації навчальних та виховних завдань, методами та засобами складання вправ, задач, тестів із різних тем, усного та письмового переказу предметного матеріалу, різноманітними освітніми технологіями.

2.3. У процесі практичної діяльності під час проведення навчальних занять повинні сформуватися уміння ставити навчальну й виховну мету,

обирати тип, вид занять, використовувати різноманітні форми організації навчальної діяльності студентів, діагностики, контролю та оцінки ефективності навчальної діяльності.

3. Організаційні основи педагогічної практики аспірантів

3.1. Педагогічна практика аспірантів планується з першого року навчання в аспірантурі. Загальний обсяг педагогічної практики – 50 годин на один навчальний рік для аспірантів, що навчаються з відривом від виробництва; 26 годин на один навчальний рік для аспірантів, що навчаються без відриву від виробництва. Педагогічна практика аспірантів що передбачає навчально-методичну (відвідування та аналіз занять провідних викладачів кафедри та наукового керівника, відвідування консультацій, підготовка до занять, методична робота) та аудиторну роботу (проведення лекцій, семінарів, практичних та лабораторних занять).

3.2. Термін проходження практики та її програма визначаються в індивідуальному плані аспіранта, затверджуються науковим керівником, узгоджуються із завідувачем кафедри, на якій навчається аспірант.

4. Зміст педагогічної практики

4.1. Педагогічна практика аспірантів передбачає такі види діяльності:

- знайомство з організацією навчально-виховного процесу у ВНЗ;
- вивчення досвіду викладання провідних викладачів Університету під час відвідування занять із різних спеціальних дисциплін;
- розробка змісту навчальних занять, методична робота;
- самостійне проведення різних видів навчальних занять, самоаналіз;
- участь в оцінюванні якості різних видів роботи студентів;
- індивідуальна робота зі студентами, консультування.

5. Звітна документація

5.1. Після закінчення педагогічної практики аспірант подає на кафедру:

- загальний звіт про проходження практики (див. у Додатку);
- відгук наукового керівника про проходження практики;
- тексти підготовлених і проведених лекцій, методичні розробки та інші матеріали проведених семінарських, практичних, лабораторних занять.

5.2. Аспіранти, які працюють в Університеті за строковим трудовим договором, подають відповідну документацію, яка підтверджує виконання навантаження й атестуються кафедрою на основі поданої звітної документації.

5.3. Звіт про проходження практики та витяг із протоколу засідання відповідної кафедри про його затвердження подаються до аспірантури, зберігаються в особовій справі аспіранта і враховуються при атестації.

6. Права та обов'язки аспіранта

6.1. Аспірант спільно з науковим керівником обирає конкретний термін проходження практики.

6.2. Аспірант має право звернутися до наукового керівника, завідувача відповідної кафедри, провідного спеціаліста наукового відділу з усіх питань, які виникають упродовж проходження практики.

6.3. За попередньою домовленістю аспірант може відвідувати заняття провідних фахівців Університету задля вивчення особливостей методики викладання, знайомства з передовим педагогічним досвідом.

6.4. Аспірант самостійно виконує всі види робіт, передбачені програмою педагогічної практики, ретельно готується до кожного заняття.

6.5. Аспірант у своїй роботі керується правилами внутрішнього розпорядку Університету, розпорядженнями ректорату та завідувача кафедри. У разі невиконання вимог, що ставляться до аспіранта-практиканта, йому може бути заборонено подальше проходження практики.

6.6. Аспірант, якого відсторонили від проходження педагогічної практики або практика якого оцінена незадовільно, вважається таким, що не виконав індивідуальний план роботи аспіранта і, згідно з Положенням про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 1 березня 1999 р. № 309, підлягає відрахуванню з аспірантури.

6.7. У десятиденний термін після завершення педагогічної практики аспірант подає належним чином оформлену звітну документацію (*Додаток А*) на кафедру для обговорення й затвердження. Потім документація разом із витягом із засідання кафедри подається до наукового відділу.

7. Керівництво практикою

7.1. Загальне керівництво та контроль за проходженням практики аспірантом покладається на завідувача кафедри, на якій аспірант навчається.

7.2. Безпосереднє керівництво та контроль за виконанням плану проходження практики здійснює науковий керівник аспіранта, який:

- забезпечує чітку організацію, планування та облік результатів практики;
- затверджує загальний план-графік проведення практики, його місце в системі індивідуального планування роботи аспіранта;
- добирає дисципліни, навчальні групи для проведення занять аспірантом упродовж педагогічної практики;
- надає аспіранту методичну допомогу при плануванні та підготовці до занять;
- контролює роботу аспіранта, консультує, відвідує заняття та контролює інші види робіт із студентами, усуває недоліки в організації практики;
- готує відгук про педагогічну практику аспіранта та її результати.

7.3. Провідний фахівець наукового відділу:

- знайомить аспірантів із Положенням, формою та змістом звітної документації;
- здійснює облік проходження педагогічної практики аспірантів Університету.

Проректор
з науково-педагогічної роботи

проф. Циганенко Л.Ф.

Міністерство освіти і науки України
Ізмаїльський державний гуманітарний університет

З В І Т

про педагогічну практику

аспіранта _____

кафедри _____

факультету _____

спеціальність _____

Термін проходження _____

Загальний обсяг годин _____

Науковий керівник _____

План проходження практики

	Зміст роботи	Дата

Стислий опис змісту педагогічної практики

1. Знайомство з організацією навчально-виховного процесу у вищій школі.
2. Вивчення досвіду викладання провідних викладачів Університету під час відвідування занять.
3. Розробка змісту навчальних занять, самостійна методична робота з дисциплін.
4. Самостійне проведення лекційних і практичних занять, самоаналіз.
5. Участь в оцінюванні якості різних видів робіт студентів.
6. Індивідуальна робота зі студентами, консультування.

ПРОВЕДЕНІ ВИДИ РОБОТИ

Дата і час проведення	Група, курс, факультет	Тема заняття	Вид заняття

Аспірант _____

Дата